

नमस्ते कर्णाली

Namaste Karnali National Daily

राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष १ अंक : १८ विहवार २७ भदौ, २०८१ 12 (Thursday) September 2024 पृष्ठ ४, मूल्य रु : १०१-

कर्णाली प्रदेश सरकारको बेरुजु घट्यो

• नमस्ते समचारदाता सुर्खेत, भदौ/२६

प्रदेश सरकार स्थापना भएदेखि बढ्दै गएको कर्णाली प्रदेशको बेरुजु घट्न थालेको छ। बढ्दै गएको बेरुजुप्रति चिन्ता व्यक्त गर्दै विभिन्न मितव्ययितालागतका प्रक्रिया अपनाउन थालेपछि गत वर्षदेखि बेरुजु घट्न थालेको कर्णाली प्रदेशको सार्वजनिक लेखा समितिले जनाएको छ। समितिले एक कार्यक्रम आयोजना गरी गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा एक अर्ब ३७ करोड ९० लाख रुपियाँ बेरुजु घटेको जानकारी दिएको छ। आव २०७४/७५ देखि महालेखा परीक्षकको कार्यालयले प्रदेश सरकारको बेरुजु हेर्दै आएको थियो। सो आवमा कर्णाली प्रदेशको बेरुजु केवल एक लाख ७७ हजार थियो। त्यसपछि आव २०७५/७६ मा ५१ करोड ७० लाख थप भई कुल बेरुजु ५१ करोड ७२ लाख पुग्यो। आव

२०७६/७७ मा त्यसमा ८३ करोड ४८ लाख रुपियाँ थप भई एक अर्ब ३१ करोड १५ लाख रुपियाँ पुगेको थियो। यस आवमा चार करोड चार लाख रुपियाँ मात्रै फर्स्योर्ट भएको थियो। आव २०७७/७८ मा एक अर्ब ६० करोड १८ लाख बेरुजु थप हुन पुग्यो। सो आवमा थप भएपछि कुल बेरुजु दुई अर्ब ७९ करोड ८७ लाख भएको सार्वजनिक लेखा समितिका सभापति जितबहादुर मल्लले बताए। यस आवमा ११ करोड ४६ लाख बेरुजु फर्स्योर्ट

गरिएको थियो। आव २०७८/७९ मा फेरि एक अर्ब ६८ करोड ८४ लाख बेरुजु थपियो। थप भएपछि कुल बेरुजु चार अर्ब ३४ करोड १५ लाख भयो भने आव २०७९/८० मा ९६ करोड ७७ लाख बेरुजु थपिएको थियो। यसमा एक अर्ब ३७ करोड ९० लाख बेरुजु फर्स्योर्ट गरेपछि अहिले कर्णाली प्रदेश सरकारको कुल बेरुजु तीन अर्ब ९४ करोड ८२ लाख रुपियाँमा भरिएको छ। समितिका सभापति मल्लले सात वर्षको अवधिमा सबैभन्दा धेरै बेरुजु

फर्स्योर्ट आफ्नो कार्यकालमा भएको दाबी गरे। अघिल्लो प्रदेश सभाको कार्यकालमा बसेरिन बेरुजु बढिरहेको भन्दै उनले प्रदेश सभाको दोस्रो कार्यकालमा आफ्नो अध्यक्षतामा सार्वजनिक लेखा समिति गठन भएको र १६ महिनाको अवधिमा एक अर्ब ३७ करोड ९० लाख बेरुजु फर्स्योर्ट गराई बढेको बेरुजुको दर घटाउने प्रयासमा लागेको दाबी गरे। सबैभन्दा धेरै बेरुजु भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको रहेको छ।

बाँकी ३ पेजमा...

जुम्लाको स्याउ कैलालीमा व्यापार

• नमस्ते समचारदाता जुम्ला, भदौ/२६

हंशिला बमलाई जुम्ला माइती गाउँबाट स्याउ ल्याएर कैलालीमा बेचन व्यस्त छन्। यो वर्ष उनले ५ ट्रक स्याउ जुम्लाबाट कैलाली मगाएकी थिइन्। १३ वर्षदेखि यामअनुसार फलफूलको व्यापार गर्दै आएकी उनलाई व्यापार सुरु गरेपछि पछाडि फर्केर हेर्नुपरेको छैन। त्यही व्यापारबाट बमले घरजग्गा जोडिसकेकी छन् भने घरको सबै खर्च धान्ने माध्यम पनि फलफूल व्यापार नै बनेको छ। 'श्रीमान् गुमाएपछिको अभाव र समाजभित्रको असहज परिस्थितिको मैले बुझेकी छु। छोराछोरीको पढाइलेखाइका लागि मैले केही गर्नुपर्ने थियो', उनी भन्छिन्, 'मैले जुम्लामा उत्पादन लिएर व्यापार सुरु गरें। व्यापारले मेरा आवश्यकता पूरा गर्‍यो।' मागका

आधारमा देशका अन्य जिल्लामा पनि बमले स्याउलगायत जुम्लाका उत्पादन आपूर्ति गरिरहेकी छन्। जुम्लामा उत्पादित स्याउ प्रतिकेजी ७० रुपैयाँमा खरिद गरेर तराई पुऱ्याएपछि प्रतिकेजी एक सयदेखि १२० रुपैयाँमा बिक्री गर्ने गरेको उनी बताउँछिन्। बमले स्याउसँगै हिउँदयाममा सिमी, मकै, आलुलगायत उत्पादन पनि बेच्दै आएकी छन्। उनका

भाइ र बहिनीले हंशिलालाई व्यापारमा साथ दिएका छन्। हंशिला मात्र होइन कयौँले स्याउको व्यापारबाट मनग्ये आमदानी गरेका छन्। कर्णाली प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा उत्पादन भएका स्याउ कालिकोटका रामु न्यौपानेले पनि तराई ल्याउने गरेका छन्। चार महिनादेखि स्याउको व्यापारमा लागेका उनी हरेक साता जुम्ला पुग्छन्।

भेरी अस्पतालमा पिट्युटरी ग्रन्थीको ट्युमरको सफल शल्यक्रिया

• नमस्ते समचारदाता नेपालगन्ज, भदौ/२६

बाँकेको नेपालगन्जस्थित भेरी अस्पतालमा पहिलोपटक नाकको प्वालबाट दूरबिन छिपेर पिट्युटरी ग्रन्थीको ट्युमर शल्यक्रिया भएको छ। दिमागको बीच भागमा रहने पिट्युटरी ग्रन्थीमा पलाएको मासुको डल्लो दूरबिन विधिबाट शल्यक्रिया गर्नु जटिल मानिन्छ। यो जटिल खालको शल्यक्रिया भेरी अस्पतालका न्युरोसर्जन विशेषज्ञ डा. सुबोध गौतम र नाक, कान, घाँटी (ईएनटी) सर्जन डा. सगुन श्रेष्ठको नेतृत्वमा भएको हो। उनीहरूले बर्दियाको गुलरिया नगरपालिका-१२ निवासी ५० वर्षीया सुनी थारुको भदौ १६ गते सफल शल्यक्रिया गरेका हुन्।

सुनीको स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार आएकाले डिस्चार्ज गर्ने तयारी छ। गौतमका अनुसार पिट्युटरी ग्रन्थी मान्छेको दिमागको बीच भागमा हुन्छ। यसले शरीरमा भएका अन्य सबै ग्रन्थीको कन्ट्रोल गर्छ। त्यसैले यसलाई मास्टर ग्रन्थी पनि भनिन्छ। डा. गौतमका अनुसार पिट्युटरी ग्रन्थीतिर आँखाको नसा हुने भएकाले त्यहाँ ट्युमर

बढ्ने क्रममा टाउको दुख्ने र दृष्टि कमजोर हुँदै गएर आँखै नदेख्ने समस्या हुन्छ। भेरी अस्पतालमा पिट्युटरी ग्रन्थीको ट्युमरको अप्रेसन गरिएकी सुनी थारुको आँखामा समस्या नहुँदा पनि उनले राम्रोसँग आँखा देखिनथिन्। समस्या पता लागिसकेपछि साढे तीन घण्टा लगाएर शल्यक्रिया गरिएको थियो। शल्यक्रिया गर्ने टिममा वरिष्ठ एनेस्थेसियोलोजिस्ट

डा. पारस पाण्डे, न्युरोसर्जन डा. सुबोध गौतम, ईएनटी सर्जन डा. सगुन श्रेष्ठ, नर्सिङ स्टाफ लगायत थिए। अप्रेसनपछि ती महिलाले पहिलेको तुलनामा स्पष्ट देख्न थालेको र स्वास्थ्य पनि सामान्य रहेकाले डिस्चार्जको तयारी गरिएको डा. गौतमले बताए। नाक, कान, घाँटी रोग विशेषज्ञ डा. सगुन श्रेष्ठले जटिल खालको अप्रेसन भेरी अस्पतालमा सफल हुनु र बिरामीको स्वास्थ्य सुधार हुनु आफूहरूका लागि गौरवको क्षण भएको बताए। 'यस खालका जटिल अप्रेसनहरू नेपालमा प्राय काठमाडौँमा मात्रै हुने गर्दछन्,' डा. श्रेष्ठले भने, 'इन्डोस्कोपिक पिट्युटरी सर्जरी जटिल भएकाले विशेषज्ञता आवश्यक पर्ने शल्यक्रिया हो।

नमस्ते कर्णाली विज्ञापन एजेन्सी
www.namastekarnali.com

नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि. द्वारा संचालित नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिक, नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय साप्ताहिक, namastekarnali.com मा विज्ञापन, सुचना, बोलपत्र आवहान सम्बन्धी सुचना, कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी सुचना, जनहितमा जारी सुचना आदी प्रकाशन गर्नु परेमा हामीलाई सम्भन्नुहोला।

नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिक | नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय साप्ताहिक | नमस्ते कर्णाली डटकम

नमस्ते कर्णाली मल्टिमिडिया प्रा.लि.
सम्पर्क : कोहलपुर-११, बाँके

त्युरो कार्यालय : सुर्खेत शाखा कार्यालय हुम्ला, मुगु, बाजुरा, कालिकोट, जुम्ला, सल्यान, जाजरकोट

कोहलपुर : ९८४७४६२०३ हुम्ला : ९८६८३२६३३२ मुगु : ९८६८३७०८०५ बाजुरा : ९८६५६६८०९९
कालिकोट : ९८६५६६८०९९

namastekarnali2068@gmail.com
namastekarnali.com

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँ सराई र सम्बन्ध बिच्छेदलगायतका व्यक्तिगत घटनाहरू भएको ३५ दिनभित्र गाउँपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा गई दर्ता गराऔं।

ताँजाकोट गाउँपालिका
हुम्ला

नमस्ते कर्णालीमा लेख, रचना पठाउन

namastekarnali2067@gmail.com | 9847246903

भगवानै त होइनन् डाक्टर पनि

डा. बालकृष्ण साह

विश्वमा इक्लेम्पसिया र प्रि-इक्लेम्पसियाको कारण बर्सेनि लगभग ६३ हजार मातृमृत्यु हुने गरेको छ। अमेरिका र बेलायतमा इक्लेम्पसियाबाट हुने मातृमृत्यु क्रमशः ५ दशमलव ६ प्रतिशत र ११ दशमलव ८ प्रतिशत रहेको छ। भारतमा पनि इक्लेम्पसियाको कारणले गर्दा २३ प्रतिशतसम्म मातृमृत्यु हुने देखिएको छ। नेपालमा मातृमृत्यु अध्ययन प्रतिवेदन, २०७८ ले कुल मातृमृत्युको १२ प्रतिशत मृत्युको कारण उच्च रक्तचाप तथा यसका जटिलता (इक्लेम्पसिया) रहेको देखाएको छ। हुन त २०७८ ताका नेपालमा कोभिड-१९ को महामारीको तान्डव थियो। सो समयमा ठूलो संख्यामा यसका कारणले मातृमृत्यु देखिएकाले इक्लेम्पसियालागत रक्तस्राव आदि कारणहरूले भएका मृत्युको अनुपात कम देखिएको हो। मातृमृत्युका कारणहरूमा अत्यधिक रक्तस्राव प्रथम हो भने इक्लेम्पसिया दोस्रोभन्दा फरक नपर्ला। यो डरलाग्दो तथ्य प्रसूति गराउन आएका

महिला वा उनका परिवारलाई थाहा हुँदैन। चिकित्सकहरूले पनि यो इक्लेम्पसिया आउन नदिन खासै धेरै केही गर्न सक्दैनन्। जब दुर्भाग्यवश गर्भवतीहरूमा यस्तो समस्या देखिन्छ, चिकित्सकलाई पनि निर्णय गर्न कठिन हुन्छ। उपचार सुरु गरे प्रसूति गराउने क्रममा उनीहरूको ज्यान जान सक्छ। र ज्यान गए, उनका परिवार, नातेदार, सर्वसाधारण सबैले भन्ने एउटै वाक्य हुन्छ, 'प्रसूति गराउन जाँदा चिकित्सकले लापरवाही गरेका कारण सुत्केरीको मृत्यु भयो।' यसरी चिकित्सकले गम्भीर आरोप खेप्नुपर्ने हुन्छ। यस्तो आरोप लाग्छ भन्ने जान्दाजान्दै कसरी कुनै चिकित्सकले त्यस्ता गर्भवतीलाई भर्ना लिन? अनि उपचार नगरेर अर्को अस्पताल रिफर गरे गर्भवती र गर्भको बच्चाको मृत्यु हुने सम्भावना भन्नु बढी हुन्छ जान्दाजान्दै कसरी रिफर गर्नु? सजिलो हुँदैन निर्णय लिन। फेरि डाक्टर हो, उनको काम नै उपचार गर्ने हो। उपचारको आवश्यकतामा भामन नैतिकताले दिँदैन अनि जोखिममा उपचार सुरु गर्न अहिलेको सामाजिक संस्कारले रोक्न खोज्छ। गर्भवस्थामा रक्तचाप बढेर बेहोस हुने यस्तो अवस्थालाई इक्लेम्पसिया भनिन्छ। यस अवस्थामा आमा र बच्चा दुवै जोखिममा हुन्छ। गर्भको अवधि ३४ हप्ताभन्दा कम भएमा मातृमृत्यु र गर्भको बच्चाको मृत्युको सम्भावना अझ बढी हुने हुन्छ। यस अवस्थामा एकातिर रक्तचाप घटाएर आमालाई जोगाउनुपर्ने हुन्छ भने अर्कातिर सम्भव भएसम्म बच्चालाई पनि जोगाउनुपर्ने हुन्छ।

उच्च रक्तचाप तथा इक्लेम्पसिया, अत्यधिक रक्तस्राव, संक्रमण, असुरक्षित गर्भपतन र यसका जटिलताजस्ता अनेकौं कारणहरूले गर्भवतीको ज्यानलाई चुनौती दिइरहेका हुन्छन्। जटिल अवस्थामा पनि चिकित्सक, नर्सलागत सम्पूर्ण स्वास्थ्यका प्रणालीमा आबद्ध सबैको साझा प्रयास रहन्छ। तर त्यसो हुँदाहुँदै पनि विश्वमा हरेक दुई मिनेटमा गर्भको जटिलताका कारण एक जना महिलाको मृत्यु हुन्छ। विश्व स्वास्थ्य संगठनको तथ्यांकअनुसार सन् २०२० मा मात्र २ लाख ८७ हजार मातृमृत्यु भएको थियो। हरेक गर्भ आफैमा जोखिमपूर्ण रहेकोले अनावश्यक रूपमा गर्भवती हुनु हुँदैन यो नै मूलमन्त्र हो।

यिनै मूलमन्त्रमा आधारित 'हामी दुई, हाम्रा दुई' अनि 'दुई सन्तान इश्वरको वरदान' जस्ता नाराहरू प्रचार गरिएको हो। परिपक्व वा २० वर्ष पार गरेपछि मात्र विवाह गर्ने, परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने, नियमित गर्भ परीक्षण गर्ने र स्वास्थ्य संस्थामा मात्र प्रसव गराउने जस्ता सावधानीले मातृमृत्यु दरमा कमी ल्याउन सक्छभन्दा फरक नपर्ला। तर हामी त्यसो गर्न रुचाउँदैनौं। गर्भवस्थामा चार पटक गर्भको परीक्षण गर्न पनि गाह्रो मान्छौं। गर्भवतीलाई पोषणयुक्त खाना, आइसन-क्याल्सियम चक्की, शरीरिक-मानसिक आराम आदिको उचित व्यवस्थापन गर्न सक्दैनौं। गर्भ तथा प्रसवको योजना बनाउनु त कहाँ हो कहाँ, समयमा

अस्पताल पनि पुऱ्याउन सकेका छैनौं। स्वास्थ्य सेवा विभागले राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अन्तर्गत 'नेपाल मातृ मृत्यु अध्ययन' प्रतिवेदन अनुसार नेपालमा मातृमृत्युमध्ये ४३ प्रतिशतले समयमै उपचार नपाउँदा यस्तो क्षति भोग्नु परेको देखिएको छ। गर्भको ९ महिनामा पनि गर्भ र प्रसवलाई व्यवस्थित गर्न साचो प्रयास गर्दैनौं। अनि जटिल अवस्थामा कतै बाटो, त कतै साधनको समस्या देखाउँदै ढिला अस्पताल पुऱ्याउँछौं। अनि जब चिकित्सकले बचाउन सक्दैनन्, तब चिकित्सकमाथि आरोप र हातपात सुरु गर्न ढिलाई गर्दैनौं। अस्पताल तोडफोड हुन थाल्छ। चिकित्सकको सर्वत्र

आलोचना हुन थाल्छ। सुरु हुन्छ क्षतिपूर्तिको नाममा बागेनिङ। तर यो दौडमा उपचारमा खटिएका ती चिकित्सकलाई कति मानसिक पीडा हुन्छ होला? यसको कसैले लेखाजोखा गर्दैनन्। बिरामीको जटिलता जान्दाजान्दै पनि उपचार गर्ने निर्णय लिएका चिकित्सकको कति रात निन्द्रा हराउँछ? बुझिदिने कसले? सत्य के हो भने, बिरामीको मृत्यु हुनुमा कतिपय जटिलता हुन्छ। बिरामीको स्वास्थ्य स्थिति कस्तो थियो वा छ? त्यो कति जोखिमयुक्त हुन सक्छ? यसबारे सर्वसाधारणले रुचि राख्दैनन्। र राखे पनि बिरामीको मृत्यु पछि अनभिज्ञ भएको प्रस्तुति दिन्छन्। चिकित्सकले सम्भव भएसम्म गरेको हरप्रयास बिरामीको अवस्था राम्रो भएसम्म देखेका हुन्छन्। तर बिरामीको मृत्यु पछि ती सबमा एकास्सी परिवर्तन आउछ। बिरामीको जटिलताले निम्त्याएको स्वाभाविक र सम्भावित मृत्युलाई असफल मात्र होइन लापरवाहीको ट्याग भिरेदिन्छन्। हरेक पेशामा राम्रासँगै नराम्रा पक्ष पनि हुन्छ। नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्र यसका अपवाद पक्कै होइन। चिकित्सकले गल्ती गर्दै गर्दैनन् भन्न सकिदैन। तर बिरामीको मृत्युपछि चिकित्सक पक्कै रमाउँदैनन्। वातानुकूलित कक्षमा पनि चिकित्सकलाई मनको आगोले पोलेको हुन्छ, हेर्दा शान्त देखिए पनि उनको मन /PSI]XG . (डा. साह स्त्री-रोग तथा प्रसूति विशेषज्ञ हुन्) -अन्नपूर्ण

जनहितमा जारी सन्देश

- आफ्नो घर आगन सफा राखौं।
- विकास निर्माणको काममा जन सहभागीता जुटाऔं।
- बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं काममा नलगाऔं।
- हावाहुरी चल्ने ठाउँमा आगो जथामाती आगो नबालौं। बाल्नु परे पनि काम सकिना साथ तुरुन्त निभाउने गरौं।
- छाडा चौपायाहरूलाई नियन्त्रण गरौं।
- जन्मदत्ता, विवाहदत्ता, मृत्युदत्ता, बसाईसराई, व्यक्तिगत घटनाहरू समयमै नै दर्ता गरौं।
- आफ्नो तिर्नु पर्ने कर समयमै तिरी जरीवाना बाट बचौं।
- सभ्य समाजको निर्माणमा सहयोग पुऱ्याऔं।
- दुर्व्यसनबाट बचौं र बचाऔं, घरेलु हिंसा विरुद्ध डटेर लागौं।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं। हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा काँधमा काँध मिलाएर अघि बढौं।
- पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा सबै पालिकावासीले सहयोग गरौं।

जनहितमा जारी सन्देश

- आफ्नो घर आगन सफा राखौं।
- विकास निर्माणको काममा जन सहभागीता जुटाऔं।
- बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं काममा नलगाऔं।
- हावाहुरी चल्ने ठाउँमा आगो जथामाती आगो नबालौं। बाल्नु परे पनि काम सकिना साथ तुरुन्त निभाउने गरौं।
- छाडा चौपायाहरूलाई नियन्त्रण गरौं।
- जन्मदत्ता, विवाहदत्ता, मृत्युदत्ता, बसाईसराई, व्यक्तिगत घटनाहरू समयमै नै दर्ता गरौं।
- आफ्नो तिर्नु पर्ने कर समयमै तिरी जरीवाना बाट बचौं।
- सभ्य समाजको निर्माणमा सहयोग पुऱ्याऔं।
- दुर्व्यसनबाट बचौं र बचाऔं, घरेलु हिंसा विरुद्ध डटेर लागौं।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं। हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा काँधमा काँध मिलाएर अघि बढौं।
- पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा सबै पालिकावासीले सहयोग गरौं।

जनहितमा जारी सन्देश

- आफ्नो घर आगन सफा राखौं।
- विकास निर्माणको काममा जन सहभागीता जुटाऔं।
- बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं काममा नलगाऔं।
- हावाहुरी चल्ने ठाउँमा आगो जथामाती आगो नबालौं। बाल्नु परे पनि काम सकिना साथ तुरुन्त निभाउने गरौं।
- छाडा चौपायाहरूलाई नियन्त्रण गरौं।
- जन्मदत्ता, विवाहदत्ता, मृत्युदत्ता, बसाईसराई, व्यक्तिगत घटनाहरू समयमै नै दर्ता गरौं।
- आफ्नो तिर्नु पर्ने कर समयमै तिरी जरीवाना बाट बचौं।
- सभ्य समाजको निर्माणमा सहयोग पुऱ्याऔं।
- दुर्व्यसनबाट बचौं र बचाऔं, घरेलु हिंसा विरुद्ध डटेर लागौं।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं। हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा काँधमा काँध मिलाएर अघि बढौं।
- पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा सबै पालिकावासीले सहयोग गरौं।

सोरु गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
जिमा. मुगु

ताँजाकोट गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
चाखुरे. हुम्ला

छायाँनाथ रारा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गमगढी. मुगु

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाई सराई र सम्बन्ध बिच्छेदलागतका व्यक्तिगत घटनाहरू भएको ३५ दिनभित्र गाउँपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा गई दर्ता गराऔं।

हिमाली गाउँपालिका
धुलाचौर, बाजुरा

घारमा नै मौरी धमाधम मर्न थालेपछि विज्ञटोली जुम्लामा

• नमस्ते समाचारदाता
जुम्ला, भदौ/२६

जुम्लाका किसानले पालेका मौरी घारमा नै धमाधम मर्न थालेपछि यसको अध्ययन गर्न मौरी विकास केन्द्र ललितपुर गोदावरीको विज्ञटोली जुम्ला आइपुगेको छ । मौरीविज्ञ तीर्थकुमार श्रेष्ठ नेतृत्वको टोली अनुसन्धानका लागि जिल्ला आइपुगेको हो । टोलीमा कृषि विकास महाशाखाबाट सुनिलकुमार जैसवाल र धर्म जैसीसमेत सहभागी छन् । यहाँ आएको टोलीले मौरीपालक किसान र जिल्ला कृषि विकास कार्यालयसँग मौरीको अवस्थाबारे जानकारी लिन समेत थालेको छ । मौरीपालकका घर हेर्न र टोली गाउँगाउँसम्म पुग्ने जनाइएको

छ । यहाँमा सेराना जातको मौरी यहाँका किसानले पाल्दै आएको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका प्रमुख बालकराम देवकोटाले बताए । व्यावसायिक रूपमा मौरीपालन गरेका किसानको घर अध्ययन टोलीले अध्ययन गर्ने छ । सोमबार पातारासी गाउँपालिका -१ पेरेगाउँमा अध्ययन टोली पुगेर अनुसन्धान गरिसकेको छ । गुठीचौर गाउँपालिकाको

गुठीगाउँ र बुधवार तातोपानी र चन्दननाथका मौरीपालकका घर हेर्ने र किसानसँग छलफल गरिने कृषि विकास कार्यालयका प्रमुख देवकोटाले जानकारी दिए । अध्ययन टोली जुम्ला पुगेकाले मौरीमा देखिएको रोग पत्ता लाने आशा किसानले गरेका छन् । मौरीघारको अवस्था, चरन क्षेत्र र रोग कीराका बारेमा टोलीले अध्ययन गर्ने कृषि विकास कार्यालयले जनाएको छ ।

लुम्बिनी प्रदेश सभामा पेश भयो विधेयक

• नमस्ते समाचारदाता
दाङ, भदौ/२६

लुम्बिनी प्रदेश सभामा स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको प्रतिवेदन सहितको विधेयक पेश भएको छ । प्रदेश मामिला तथा कानून समितिमा सभापति दिलकुमारी बुढाले स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको प्रतिवेदन सहितको विधेयक सभामा पेश गरिन् । लुम्बिनी प्रदेश सभाको चौथो अधिवेशनको २९ औं बैठकमा समितिमा सभापति बुढाले प्रतिवेदन सहितको विधेयक पेश गरेकी हुन् । भदौ ६ गते बसेको प्रदेश सभाको २७ औं बैठकले प्रतिवेदन सहित पेश भएको विधेयकलाई पुनः समितिमा

पठाएको थियो । समितिले विधेयक माथी पुनः छलफल गरेर बुधवारको बैठकमा पेश गरेको हो । प्रदेशसभामा वैशाख ३० गते दर्ता भएको विधेयकलाई दफावार छलफलका लागि समितिमा पठाइएको थियो । प्रदेश मामिला तथा कानून समितिले प्रतिवेदन सहितको विधेयक तयार पार्न ३६ औं बैठक सम्पन्न

गरेको र लामो छलफलबाट प्रतिवेदन पुनः सभामा पेश गरिएको समितिमा सभापति बुढाले जानकारी दिइन् । सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निस्पक्ष, पारदर्शी, जनउत्तरदायी बनाउन भूमिका खेल्नेगरी विधेयक तयार भएको सभापतिको भनाई छ । बुधवार बसेको बैठकमा मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यको तर्फबाट

भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्री भूमिश्वर ढकालले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकलाई दफावार छलफलका लागि प्रदेश मामिला तथा कानून समितिमा पठाउन प्रस्ताव पेश गरेका छन् । बैठकमा प्रदेशसभा सदस्यहरुले विशेष समयमा बोल्दै सरकारको सभाको ध्यानकर्षण गराएका छन् ।

कर्णाली...

जसमा एक अर्ब ७६ करोड ९४ लाख ७५ हजार रहेको छ । यसपछि प्रदेश अस्पतालको बेरुजु रहेको छ । यसमा ४५ करोड १४ लाख ८७ हजार रुपियाँ रहेको छ । यसपछि सामाजिक विकास मन्त्रालयको ४९ करोड ९६ लाख ९८ हजार उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको ३७ करोड ५० लाख ९१ हजार र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको ३० करोड पाँच लाख रुपियाँ बेरुजु रहेको लेखा समितिले जनाएको छ । सबैभन्दा कम बेरुजु मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयको पाँच लाख ३२ हजार र आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको छ लाख ९४ हजार रुपियाँ रहेको छ । समितिले बेरुजु घटाउनका लागि

बेला बेला दिएको निर्देशनप्रति मन्त्रालयहरू सवेदनशील नबन्नु, लेखा उत्तरदायी अधिकृतहरू बेरुजु फर्स्यौँटका सम्बन्धमा गम्भीर नबन्नु, मन्त्रालयहरूमा दरबन्दी अनुसारका जनशक्ति नहुनु, विषयगत ज्ञानको कमी हुनु, समयमा आन्तरिक लेखा परीक्षण हुन नसक्नु, आन्तरिक लेखा परीक्षणले आँल्याएका विषयउपर समयमै कामकारबाही नहुनु, अभिलेखीकरणमा कमजोरी जस्ता समस्याले बेरुजु बढ्दै गएको पाइएको सभापति मल्लले बताए । विगतमा बढ्दै गएको बेरुजु गत आवमा आफ्नो समिति सक्रिय भएपछि घटाउन सफल भएको भन्दै उहाँले आगामी दिनमा पनि यो बेरुजुलाई घटाउँदै जाने लक्ष्य रहेको उल्लेख गर्नुभयो । १६ महिनाको अवधिमा ४१ वटा बैठक बसेको, गहन रूपमा अध्ययन गर्न उपसमिति गठन

गरेको, मन्त्रालयगत लेखा अधिकृतलगायतसँग बारम्बार अन्तर्क्रिया र परामर्श गरेको, मन्त्रालयमा फोकल पर्सन बनाएर काम गरेको, विषयविज्ञको सहयोग लिएर काम गर्दा गर्दा अहिले बेरुजु घटाउन सफल भएको उनको दाबी छ । अघिल्लो पालामा सबैभन्दा धेरै बेरुजु भएको प्रदेशमा चिनिने पनि अहिले भने बेरुजु घटाउँदै जाँदा परिचय परिवर्तन हुने उनले बताए । कर्णाली प्रदेश सभामा कांग्रेसका प्रमुख सचेतक हिक्मतबहादुर विष्ट, प्रतिपक्षी दल नेकपा (माओवादी केन्द्र) का प्रमुख सचेतक कृष्णबहादुर जिसीले बेरुजु घटाउनका लागि प्रदेश सरकारका सबै तहले सहयोग गर्नुपर्ने सुझाव दिए । गत आवमा बेरुजु केही घटेकोमा सन्तोष व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा पनि बेरुजु घटाउन थप क्रियाशील हुनुपर्ने बताएका छन् ।

लागुऔषधसहित श्रीमान-श्रीमती पक्राउ

• नमस्ते समाचारदाता
नेपालगन्ज, भदौ/२६

तुलो परिमाणको लागुऔषध सहित दुई नेपाली सीमावर्ती भारतीय बजार रुपईडिहामा पक्राउ परेका छन् । रुकुमको सिस्ने गाउँपालिका वडा नं. ५ का ५० वर्षीय बरीलाल घर्ती र ३९ वर्षीया नरमाया घर्ती २ किलो १ सय ६० ग्राम लागुऔषध अफिमसहित पक्राउ

परेका हुन् । बरीलाल र नरमाया पति-पत्नि हुन् । रुपईडिहा

स्थित एसएसबीको ४२औं वाहिनीका इन्स्पेक्टर सत्येन्द्र सिँहको नेतृत्वमा रहेको गस्ती टोलीले उनीहरूलाई पक्राउ गरेको भारतीय प्रहरीले जनाएको छ । अफिमसहित पक्राउ परेका दुबै जनालाई आवश्यक कारबाहीका लागि बहराइच कारागार चालान गरिएको रुपईडिहाबाट पत्रकार सन्तोष शुक्लले जनाएका छन् ।

जनहितमा जारी सन्देश

- आफ्नो घर आगन सफा राखौं ।
- विकास निर्माणको काममा जन सहभागीता जुटाऔं ।
- बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं काममा नलगाऔं ।
- हावाहुरी चल्ने ठाउँमा आगो जथामाती आगो नबालौं । बाल्नु परे पनि काम सकिना साथ तुरुन्त निमाउने गरौं ।
- छाडा चौपायाहरूलाई नियन्त्रण गरौं ।
- जन्मदर्ता, विवाहदर्ता, मृत्युदर्ता, बसाईसराई, व्यक्तिगत घटनाहरू समयमै नै दर्ता गरौं ।
- आफ्नो तिर्नु पर्ने कर समयमै तिरी जरीवाना बाट बचौं ।
- सभ्य समाजको निर्माणमा सहयोग पुऱ्याऔं ।
- दुर्व्यसनबाट बचौं र बचाऔं, धरेलु हिंसा विरुद्ध डटेर लागौं ।
- सार्वजनिक सम्पतिको संरक्षण गरौं । हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा काँधमा काँध मिलाएर अघि बढौं ।
- पालिकाको हरेक विकास निर्माणका कार्यहरूमा सबै पालिकावासीले सहयोग गरौं ।

नमस्ते कर्णाली राष्ट्रिय दैनिक
वार्षिक ग्राहक योजना अब तपाईंहरूका बिचमा

प्रत्येकलाई उपहार योजना

अब नमस्ते कर्णालीको वार्षिक ग्राहक भई तुरुन्तै प्राप्त गर्नुहोसः

आकर्षक **बित्ते घडी** साथमा यतिमात्र होईन...

बम्पर उपहार

रंगिन टिभी एकजनालाई १० जनालाई मोबाइल

सम्पर्कका लागि
प्रधान कार्यालय :
जुम्लापुर, न्यरोड बाँके फोन नं. ९८४४२४६९०३
शाखा कार्यालयहरू
नेपालगन्ज बाँके, सिमिकोट हुम्ला, गण्डकी मूग, खलंगा जुम्ला, माण्डवी कालीकोट र दुम्रे डोल्पा

गेटामा मेडिकल शिक्षाको माग गर्दै विद्यार्थी आन्दोलित

• नमस्ते समचारदाता
कैलाली, भदौ/२६

कैलालीको गेटामा मेडिकल शिक्षाको माग गर्दै एप्रोन नै लगाएर विद्यार्थीहरू संघर्षमा उत्रिएका छन्। गेटामा ६ सय शय्याको अस्पताल सञ्चालनको लक्ष्य लिएर ६ अर्बभन्दा बढी सरकारी कोषबाट रकम खर्चिएर भौतिक पूर्वाधार निर्माण गरिएको छ। ६ सय लक्ष्य राखिएको अस्पतालमा तीन सय शय्याहुँदै एक सय शय्या सञ्चालन गर्ने भन्दै आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा स्वास्थ्य उपकरण समेत खरिद गरिसकिएको छ। संघीय सरकारले २०८० असारमा 'न्यूनतम सुविधा' सहितको एक सय शय्याको अस्पताल सञ्चालन गर्ने नीतिगत निर्णय गरेपनि स्वास्थ्य मन्त्रालयले ५० शय्याको अस्थायी स्वीकृति मात्र दिएको छ। नीतिगत निर्णय नै गरिएको विषयमा समेत बेवास्ता गरिएको भन्दै विद्यार्थीसँगै यहाँको नागरिक समाज सरकारप्रति रुष्ट बनेको छ। सुदूरपश्चिम

प्रदेशमा मेडिकल शिक्षा अध्यापन गराउने उद्देश्यले गेटा मेडिकल कलेजसँग सम्बन्धित सहिद दशरथ चन्द स्वास्थ्य विज्ञान विश्वविद्यालय विधेयक संसदमा विचाराधीन छ। त्यो विधेयक चालु संसदबाटै पास गर्नुपर्ने माग गरिएको छ। २०८० सम्म प्रत्येक प्रदेशमा सरकारी मेडिकल कलेज खोल्ने विषय सुदूरपश्चिमको हकमा भने नारामा मात्र सिमित बन्न पुगेको भन्दै विद्यार्थीहरू संघर्षमा उत्रिएका हुन्। चिकित्सा शिक्षा ऐनमा २०८० भित्र प्रत्येक प्रदेशमा कम्तीमा एउटा सार्वजनिक मेडिकल कलेज वा प्रतिष्ठान स्थापना गर्ने व्यवस्था गरिएको थियो। तर ६ प्रदेशमा चिकित्सा शिक्षा आयोगले सरकारी तबरमा सञ्चालित तीन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान र एक निजी मेडिकल कलेजलाई एमबीबीएस लगायत चिकित्सा शिक्षा अध्यापन गराउन सिट निर्धारण गर्दा सुदूरपश्चिमलाई भने किनारा लगाउने काम भएको भन्दै सहिद दशरथ चन्द राष्ट्रिय स्वास्थ्य विज्ञान विश्वविद्यालय

स्थापनार्थ संघर्ष समितिका संयोजक लोकराज पाण्डे (आगो) ले आक्रोस पोखे। कलेजसँग सम्बन्धित सहिद दशरथ चन्द स्वास्थ्य विज्ञान विश्वविद्यालय विधेयक संसदमा विचाराधीन हुँदा पनि सरकारी तबरबाट मेडिकल शिक्षा अध्यापन सुरु नहुनु सुदूरपश्चिमप्रतिको हेपाहा प्रवृत्ति भएको उनले बताए। साथै गेटामा तत्काल ३ सय बेड क्षमताको अस्पताल सञ्चालन गर्नुपर्ने भन्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी मार्फत सरकारलाई ज्ञापनपत्र समेत बुझाइएको छ। गेटामा ६ अर्बभन्दा बढी खर्चै निर्माण गरिएका भौतिक संरचना बेकामे अवस्थामा छन्। ६ सय शय्याको अस्पताल र मेडिकल कक्षा सञ्चालन गर्न सकिने पूर्वाधार दुई वर्षअघि नै तयार छ। तर, हाल ५० शय्यामा मात्र अस्पताल सञ्चालनमा छ। त्यसमा पनि स्वीकृति दरबन्दीअनुसार जनशक्ति छैन। ५० शय्याका लागि १४१ जनाको दरबन्दी स्वीकृत भएकोमा हाल ७१ जना मात्र कार्यरत छन्।

पहिरोको उच्च जोखिममा रारा विमानस्थल मुनिका दर्जनौँ बस्ती

• नमस्ते समचारदाता
मुगु, भदौ/२६

मुगुको एक मात्र हवाईयातायात को माध्यम रारा विमानस्थलले सेवा सुविधा सँगै विपत्ति पनि निम्त्याएको छ। रारा विमानस्थल ताल्च पिच भएसँगै रारा विमानस्थल ताल्चले र्यति बेला मानविय तथा प्राकृतिक विपत्ति निम्त्याएको हो। रारा विमानस्थल ताल्चा पिच भएसँगै पानीको नहर बुका खोला, लेत्याखोला, बुद्या खोलामा मिसाईएकाले रारा विमानस्थल ताल्च मुनिका छायाँनाथ रारा नगरपालिका वडा नं ४ का दर्जनौ बस्ती पहिरोको उच्च जोखिम पर्दै आएका छन्। २०७२ सालमा ५ सय ७० मिटर लम्बाइ र २० मिटर चौडाइ रारा विमानस्थल पिच भएको र त्यहाँ बाट बग्ने नहरहरू बुका खोला, लेत्याखोला बुद्या खोलामा मिसाईएकाले विमानस्थल बाट बग्ने पानीले विमानस्थल मुनिका दर्जनौ बस्ती पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन्। यि खोलामा आउने बाढी पहिरोले सयौँ बिगाहा जमिन कटान गरेको र धेरैका घर बगाएको छ। पानी नै नआउने खोलामा हिजो आज पानी खलखल बगेको देखिन्छ। खोलामा पानी मात्रै माथिल्लो कालपालत,

बाढी नै आउँने पानीको बहाव हुन्छ। बाढी सँगै आउने पहिरोको त्रासका कारण बाढीको डरले खोला आसपासका स्थानीय रातभर जाग्राम बस्न बाध्य छन्। विमानस्थलबाट बग्ने पानीले खोला आसपासमा प्रति बर्ष यसरी नै खेतयोग्य जमिन कटान गदै जाने हो भने विमानस्थलको भविश्य पनि संकटमा पर्ने देखिन्छ। अहिले पानीले बग्ने नहरहरू बुका खोला, लेत्याखोला बुद्या खोलामा मिसाईएका पानीले विमानस्थल मुनिका दर्जनौ बस्ती पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन्। यि खोलामा आउने बाढी पहिरोले सयौँ बिगाहा जमिन कटान गरेको र धेरैका घर बगाएको छ। पानी नै नआउने खोलामा हिजो आज पानी खलखल बगेको देखिन्छ। खोलामा पानी मात्रै माथिल्लो कालपालत,

तल्लो कालापालत, कोष, दोवाट, कालाजुर लेत्याखोला किनारका बस्तीहरू, दुमालेख, डाँडाजिउला, टहधारा र बुद्याखोला किनारका बस्तीहरू गिम्खोला जुक्याना गाउँ खत्याडीकोट, गमगाढाको पावर हाउस लगायतका क्षेत्रहरू पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन्। विमानस्थल नहर बुकाखोलामा मिसाईएका पानीले विमानस्थल मुनिका दर्जनौ बस्ती पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन्। यि खोलामा आउने बाढी पहिरोले सयौँ बिगाहा जमिन कटान गरेको र धेरैका घर बगाएको छ। पानी नै नआउने खोलामा हिजो आज पानी खलखल बगेको देखिन्छ। खोलामा पानी मात्रै माथिल्लो कालपालत,

मोलेर सदरमुकाम जानुपरेको स्थानीयबासीको भनाई छ। विमानस्थलको पानिले गर्दा बुका खोलाले सयौँ बिगाहा जमिन पनि कटान गरेको छ। खेतीयोग्य जमिन बालिनालि बगाएको छ। खोलाको आसपासका बस्ती जोखिममा परेका भएपनि यस प्रति कसैले ध्यान नदिएकाले समस्या बर्षेनि समस्या बल्लभित्दै गएको छायाँनाथ रारा नगरपालिका वडा नं ४ का वडा अध्यक्ष लक्ष्मी प्रसाद भामले बताए। खोलाले खेत योग्य जमिन पनि बर्षेनी यसरी नै कटान गर्ने हो भने दर्जनौ बस्ती पनि नरहने बस्ती सार्नुको विकल्प नभएको उनले बताए। लगातार आएको अबिरल वर्षा सँगै खोलामा आउने बाढि कै सो क्षेत्रका स्थानिय बासिन्दा रातभर जाग्राम बस्नु पर्ने, घरजग्गा विहिन हुनु पर्ने र विस्थापित हुने अवस्था आएकोले परेको समय मै जोखिम न्युनिकरण वा स्थानान्तरण को माग गर्दै मंगलबार वडा कार्यालयको तर्फबाट प्रमुख जिल्ला अधिकारी टोपेन्द्र के.सी.मार्फत सर्वाधित निकायहरूलाई ध्यानकर्षण पत्र अध्यक्ष लक्ष्मी भामको टोलीले बुझाएको छ।

लुम्बिनीका वनमन्त्री बाँकेका कुर्मीको राजिनामा स्वीकृत

• नमस्ते समचारदाता
बाँके, भदौ/२६

लुम्बिनी प्रदेशका वन तथा वातावरणमन्त्री बादशाह कुर्मीले आफ्नो पदबाट दिएको राजीनामा मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले स्वीकृत गरेका छन्। बाँके क्षेत्र नं ३ प्रदेशसभा (ख) बाट नेपाली कांग्रेसका तर्फबाट निर्वाचित प्रदेशसभा सदस्य कुर्मी गत साउन ९ गते लुम्बिनी प्रदेशको वन तथा वातावरणमन्त्री नियुक्त भएका थिए। मन्त्री नियुक्त

भएदेखि नै उनको मानव अधिकारकर्मीले विरोध गर्दै आएका थिए। आफूमाथि लागेको

आरोपबारे छानबिन गर्न मार्ग प्रशस्त गर्न नले मन्त्री पदबाट राजीनामा दिएका छन्।

• नमस्ते समचारदाता
कैलाली, भदौ/२६

कैलालीको धनगढी उपमहानगरपालिकाले बाढी र डुबानबाट बच्न खुटिया नदीमा जैविक तटबन्धन गर्न सुरु गरेको छ। खुटिया नदीमा वर्षेनी आउने बाढीबाट धनगढीलगायत क्षेत्र डुबान र कटानबाट प्रभावित हुने भएपछि उपमहानगरले जैविक तटबन्धनको कामको सुरुवात गरेको हो। बाढीबाट वर्षेनी हुने डुबान र कटानलाई मध्ये नजर गर्दै मंगलबारबाट वडा नम्बर ७, १२, १५ र १७ भएर बग्ने खुटिया नदीको किनारमा चाप जातको बाँस, अम्रिसो, नेपियर बोट लगाएर जैविक तटबन्धन गर्न थालेको धनगढी

उपमहानगरपालिका नगरप्रमुख गोपाल हमालले बताए। चालु आर्थिक वर्षमा उपमहानगरपालिकाले नदीको किनार ३० किलोमिटर क्षेत्रमा ६ हजार बाँस, ६ हजार ६ सय अम्रिसो र ६ हजार ६ सय नेपियरका बिरुवा रोपेर जैविक तटबन्धन गरिने नगरप्रमुख

हमालले जानकारी दिए। जैविक तटबन्धनबाट भूक्षय रोकितुका साथै पर्यावरणमा स्वच्छता आउने धनगढी उपमहानगरपालिकाले जनाएको छ। उपमहानगर पालिकाका अनुसार बाँसका बोट बढेपछि स्थानीय समुदायलाई बाँसबाट उत्पादन हुने वस्तु निर्माणको सीप दिएर

बजारीकरण गरिने छ। त्यसबाट स्थानीयवासीको आर्थिक क्षेत्रको अर्थतन्त्रमा टेवा पुग्ने छ। उपमहानगरका वातावरण अधिकृत अशोक अवस्थीले सो तटबन्धन धनगढी उपमहानगर पालिका र जीआईजेडको ग्रेप परियोजनाको संयुक्त साभेदारीमा १७ लाखको लागतमा गर्न लागेको बताए। उनले भने, 'जैविक तटबन्धनका लागि बोट रोप्ने काम सुरु भइसकेको छ। केही दिनमै सो कार्य सम्पन्न हुने छ।' स्थानीयले जैविक तटबन्धन भएपछि वातावरण स्वच्छता हुनुका साथै कटानबाट जोगिन सहयोग पुग्ने स्थानीयले बताएका छन्। खुटिया नदीमा आउने बाढीले वर्षेनी ठूलो धनजनको क्षति हुने गरेको छ।

जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँ सराईँ र सम्बन्ध बिच्छेदलगायतका व्यक्तिगत घटनाहरू भएको ३५ दिनभित्र गाउँपालिकाको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा गई दर्ता गराऔँ ।

अदानचुली गाउँपालिका
श्रीनगर, हुम्ला